

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ**

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ПРОФЕСІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ
ОБЛІКОВО-КОНТРОЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН»**

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ XIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ»**

м. Харків, 24 жовтня 2025 р.

**Дніпро
"Середняк Т.К"
2025**

УДК 316.05

Л 93

*Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету
залізничного транспорту (протокол № 10 від 20.10.2025 р.)*

Головні редактори:

Андрущенко В. П. – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Панченко С. В. – доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, в. о. ректора Українського державного університету залізничного транспорту

Редакційна колегія:

Абашик В. О. – д-р. філос. наук, професор

Вельш Вольфганг - габілітований доктор філософії, професор

Каграманян А. О. – канд. техн. наук, доцент

Панченко В. В. – д-р. техн. наук, доцент

Євсєєва О. О. – д-р. економ. наук, доцент

Толстов І. В. – канд. філос. наук, доцент

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф. 24 жовтня 2025 р. / відп. за випуск І. В. Толстов. – Дніпро: Середняк Т.К, 2025 – 238 с.

ISBN 978-617-8807-07-8

© Авторський колектив, 2025.

Окремо слід виділити таку групу запозичень з англійської, яку в самій англійській мові прийнято називати «псевдоангліцизмами» (pseudo-anglicisms). Приставка «псевдо-» тут означає не те, що слова не є англійськими за походженням, а лише те, що їхня семантика в мові-реципієнті відрізняється від значення в самій англійській мові. Наприклад, файл (прозорий конверт) – punched pocket [3].

Що можна порадити читачам і слухачам, які не вивчали англійську мову або вчили її давно в навчальних закладах, але потрібно «бути в темі», переглядаючи програми українських медіа? По-перше, звертатися до словників іншомовних слів, а по-друге, можна навіть зробити для себе свій словник іншомовної лексики, яку почули.

За нашого часу ЗМІ відіграють значно більшу роль у розвитку сучасної української літературної мови і формуванні суспільної думки громадян, ніж художні твори. Тому вживання англіцизмів у засобах комунікаційного простору позначається надалі на мовленні глядачів і слухачів. Отже, слова іншомовного походження в мові українських медіа надають їй відчуття сучасності та розвитку, але ж під впливом англійської мови є ризик втратити самобутні українські слова.

Список використаних джерел

1. Семотюк О. П. Сучасний словник іншомовних слів. Київ: Ранок, 2017. 688 с.
2. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. Київ: Алерта, 2011. 696 с.
3. Англіцизм. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.

НЕШКО С. І., канд. філол. наук, доцент,
АЛЕКСЄЄВА М. В., здобувачка вищої освіти,
ПОНОМАРЕНКО Ю. І., здобувачка вищої освіти,
*Український державний університет залізничного транспорту,
м. Харків, Україна*

АНГЛІЙСЬКА МОВА ЯК ФОРМА ПІЗНАННЯ: ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ

Вивчення англійської мови є важливим компонентом освіти для майбутніх фахівців будь-якого спрямування: гуманітарного, мистецького, технічного, медичного тощо. У сучасному світі англійська мова – це не лише

засіб міжособистісної комунікації, але й універсальний інструмент наукового мислення, вдосконалення професійного досвіду, розширення можливостей для самопізнання і створення нових сенсів. Опанування англійською мовою не тільки створює для здобувачів освіти передумови для вивчення передового досвіду у вибраній галузі, але й водночас змінює наявний спосіб мислення, сприяє формуванню когнітивної гнучкості та філософської культури сприйняття світу.

Усвідомлення мови як форми пізнання дійсності уможлиблює перенесення акцентів у викладанні англійської мови в закладах вищої освіти з механічного накопичення словникового запасу майбутніх фахівців і засвоєння мовних конструкцій на осмислення реальності через мову. Саме тому розкриття механізмів використання мови як інструменту формування наукового світогляду і культури пізнання здобувачів закладів вищої освіти є важливою міждисциплінарною проблемою.

Вивчення мови як форми пізнання започатковано у працях відомих філософії В. Гумбольдта, М. Гайдеггера, Л. Вітгенштайна, Е. Касірера та ін. У своїх працях ці автори розглядали мову не лише як інструмент комунікації, а і засіб осмислення світу, творення реальності та формування смислів. У межах педагогіки та психології взаємозв'язок між опануванням мовою і пізнанням світу, зокрема особливостями когнітивних процесів (сприймання, мислення), розглядали Л. Віготський, Ж. Піаже, Дж. Брунер, які наголошували на значній ролі мовного розвитку у становленні інтелекту, розвитку здатності пізнавати світ і усвідомлювати своє місце в ньому.

Філософським підґрунтям вивчення мови як способу пізнання себе і світу є праці Дж. Лакоффа, американського професора когнітивної лінгвістики, який разом зі своїм колегою М. Джонсоном обґрунтував теорію концептуальної метафори, за якою метафора є не художнім тропом, а механізмом когнітивного мислення. Людина осмислює абстрактні поняття через конкретний тілесний і сенсорний досвід. Наприклад, вислови «save time», «grasp an idea», «get over a problem» демонструють, що навіть мислення про час чи знання здійснюється через образи простору, руху чи володіння. Отже, мова не просто відображує світ, а створює його у свідомості, визначаючи способи сприйняття і пізнання людиною навколишньої дійсності.

Дж. Лакофф також сформулював ідею втіленого пізнання (*embodied cognition*), за якою людське мислення нерозривно пов'язане з тілесним досвідом, що позначено в конкретних лексичних формах (словах і висловах). Так, у науково-технічній літературі можна зустріти

словосполучення, що є метафоричним відображенням фізичної реальності, наприклад «current flows», «network traffic», «signal transmission». Ці вирази не є винятковими або випадковими, а наочно демонструють, що технічне мовлення і мислення також мають метафоричну структуру.

Викладання англійської мови в закладі вищої освіти потрібно розглядати не лише як формування іншомовних компетентностей, але й одночасно процес пізнання, а саме пізнання здобувачами іншого способу мислення і структурування дійсності. Мова формує певні когнітивні схеми, впливає на спосіб бачення світу в цілому, його окремих об'єктів, процесів і зв'язків між ними. Коли здобувач опановує англійську мову, він засвоює не лише лексичні одиниці (слова, вирази), але і концептуальні моделі – тобто іншу логіку сприйняття і мислення. Щодо філософії, то цей процес можна трактувати як рух від «мови-інструменту» до «мови-образу світу». Для здобувачів закладів вищої освіти опанування англійською мовою фактично означає оволодіння новою когнітивною картиною світу, оскільки в англійській мові поняття структуровані інакше, ніж в українській. Англійська мова демонструє зовсім іншу логіку, зокрема лінійність викладу, точність визначень тощо. Засвоюючи цю логіку, здобувачі вищої освіти не лише опановують навички англійської комунікації, але й переосмислюють картину світу, розширюють власні можливості щодо структурування знань, концептуального і критичного мислення.

Виходячи з вищезазначеного, можна стверджувати, що викладання англійської мови в закладі вищої освіти виконує не лише прагматичну (навчитися читати, перекладати і писати наукові тексти, комунікувати з носіями англійської мови), але й одночасно філософсько-гносеологічну функцію (поглибити розуміння себе та світу). Викладач виконує функцію медіатора (посередника) між культурою слова (що включає лексично й граматично грамотне мовлення) і новим типом мислення (англійського), сприяє формуванню світогляду майбутнього інженера.

Застосування філософсько-пізнавального підходу щодо вивчення англійської мови здобувачами закладів вищої освіти передбачає, що вивчення англійської мови має включати елементи філософської рефлексії: аналіз значення термінів, їхньої етимології, семантичних відтінків у побутовому та/або науковому дискурсі, міжкультурних розбіжностей у мисленні, що створює реальні передумови для формування когнітивної гнучкості, здатності адаптуватися до міждисциплінарних контекстів, осмислювати знання в ширшій культурно-філософській перспективі. Отже, викладач англійської мови в технічному університеті стає не просто мовним

наставником, а посередником між культурою слова і культурою науки, сприяючи формуванню світогляду майбутнього інженера-дослідника.

Отже, англійська мова є не лише засобом комунікації, а формою пізнання світу. Через мову людина структурує знання про світ і усвідомлює себе в ньому. Викладання англійської мови в закладі вищої освіти створює передумови для формування нового типу мислення (полікультурного), розвиває такі його характеристики, як критичність і аналітичність. Інтерпретація мови як форми пізнання відкриває перспективи інтеграції лінгвістичної, філософської і технічної освіти, створюючи підґрунтя для нової парадигми університетського навчання.

*НЕШКО С. І., канд. філол. наук, доцент,
Український державний університет залізничного транспорту,
м. Харків, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ РЕСУРСІВ У ДИСТАНЦІЙНОМУ ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Сучасні умови розвитку освіти зумовлюють необхідність пошуку нових підходів для організації дистанційного викладання іноземних мов. Одним із найбільш ефективних інструментів у цьому процесі є автентичні мультимедійні ресурси – відео- та аудіоматеріали, подкасти, онлайн-новини, блоги, соціальні мережі, за допомогою яких можна відтворити реальне іншомовне середовище.

Метою нашого дослідження є визначення дидактичного потенціалу автентичних мультимедійних ресурсів і шляхів їх інтеграції в дистанційне навчання іноземних мов.

Аналіз практики використання таких матеріалів показує, що вони виконують комплексну освітню функцію. У першу чергу вони сприяють розвитку слухової компетентності та вдосконаленню навичок сприйняття різних акцентів, що особливо важливо в умовах глобалізації та полікультурного середовища, де іноземна мова функціонує в багатьох варіаціях. Завдяки актуальності та практичній значущості контенту такі матеріали підвищують мотивацію здобувачів: автентичні приклади використання мови в реальних комунікативних ситуаціях формують відчуття причетності до іншомовної спільноти і демонструють практичну користь набутого досвіду. Слід наголосити, що вони сприяють формуванню